

VOORWOORD

Beste natuurliefhebber,

Met inzet van vele vrijwilligers is de laatste Scharrelaar van 2021 weer gemaakt. De algemene ledenvergadering van dit jaar heeft uitgesteld toch door kunnen gaan en meerdere werkgroepen hebben hun activiteiten uit kunnen voeren.

Zo zijn met de heide opschoning van 30 oktober weer veel boompjes uitgetrokken zodat de heide bij het Zwarte Veentje daar goed kan groeien. Burgemeester J. ten Kate van de gemeente Staphorst heeft deze activiteit geopend en er waren vele vrijwilligers en ook gezinnen met kinderen op de heide aan het werk. Het is ook echt fijn om samen buiten aan het werk te zijn voor het natuurbehoud.

Een aantal wandelingen met thema op de 3e zaterdag van de maand is doorgegaan en hier deden veel mensen aan mee. 18 december staat een wandeling gepland met winterbloeiërs op Dickninge en op 15 januari een nieuwjaar-wandeling.

De plantenwerkgroep gaat ook nog steeds op pad om planten te inventariseren. Voor alle activiteiten geldt dat aanmelden verplicht is. Dat kan via aanmelden@nbvijs.nl.

De uitgestelde lezing over de wolf is nu ingepland op 7 februari 2022.

In De Scharrelaar is dan ook te lezen over activiteiten die geweest zijn en ook die nog gaan komen.

Echt heel fijn dat er elke keer weer met zorg een nieuwe Scharrelaar wordt gemaakt door de inzenders en de redactie. Aanleveren van stukjes of foto's voor de Scharrelaar kan via redactie@nbvijs.nl. Stuur vooral je eigen natuurbeleving in met mooie foto's!

Het organiseren en deelnemen aan activiteiten vraagt van ons allen nu wel om flexibiliteit, omdat maatregelen door de overheid nu veel invloed hebben op onze agenda. Doormiddel van persberichten, de website en de Scharrelaar doen wij een poging om berichtgeving over activiteiten up-to-date te houden.

Veel leesplezier met deze Scharrelaar!

Namens het bestuur:

Mirjam Fagel (voorzitter)

- Zaterdag 18 december Wandeling Winterbloei. Aanvang 10.00 uur. (locatie volgt).
- Maandag 10 januari '22 Ledencontactavond. Nieuwjaar en werkgroepen. Aanvang 20.00 uur. Zaal Spoorzicht.
- Zaterdag 15 januari '22 Nieuwjaarswandeling. Aanvang 10.00 uur. Inforuimte Vijverweg.
- Maandag 7 februari '22 Ledencontactavond. Lezing over de wolf.
- Zaterdag 19 februari '22 Wandeling 'het voedselbos'. Aanvang 10.00 uur. Inforuimte Vijverweg.
- Maandag 7 maart '22 Algemene ledenvergadering.
- Donderdag 19 mei t/m zaterdag 28 mei 2022 Natuurreis Krakau Zuid Polen, aanmelden via natuurreizen@nbvijs.nl.

Voorlopig kunnen onze geplande buitenactiviteiten wel plaatsvinden. Daar bent u (na aanmelding) van harte welkom.

LEDENCONTACTAVOND OVER DE WOLF op maandag 7 februari 2022

Op 7 februari is er weer een ledencontactavond. Het thema van de deze avond is: 'De wolf; kansen voor de natuur of bedreiging voor het vee?'

Daniel Tuitert zal ons deze avond hier meer over vertellen. Daniel is als ecooloog en jurist werkzaam bij de provincie Flevoland. Hij is de trekker van het wolvenbeleid in deze provincie. Daarnaast is hij in Overijssel als vrijwilliger betrokken bij het wolvenonderzoek.

De avond wordt gehouden in Zaal Spoorzicht en begint om 20.00 uur.

SCHEMA WANDELINGEN 2022

Natuurbeschermingsvereniging "IJhorst-Staphorst e.o."

Elke derde zaterdag van de maand is er een wandeling met steeds een ander thema. Gezellige, sportieve en leerzame ochtenden, die geschikt zijn voor jong en oud en alles daartussenin!

De wandeling start om 10.00 en duurt één tot anderhalf uur, afhankelijk van het thema, de spreker, en het weer. Na afloop is er koffie, thee, limonade en iets lekkers. Ook krijg je de informatie mee op papier. Er is dan ook nog alle gelegenheid om vragen te stellen aan de spreker en uiteraard om nog gezellig wat na te praten.

Meedoen? Je bent van harte welkom! Meld je wel tijdig aan, want vol = vol. Je kunt je voor een wandeling aanmelden vanaf twee weken vóór de betreffende datum, bij aanmelden@nbvijs.nl Je krijgt dan verdere informatie per email, en, bij voldoende plek, een bevestiging van je reservering

2022

15 januari	'Nieuwjaarswandeling'
19 februari	'Het Voedselbos'
19 maart	'Kleine zoogdieren'
16 april	'Planten en bomen'
14 mei	'Vogels ringen'
18 juni	'Nestkasten'
16 juli	'Roofvogels'
20 augustus	'Insecten'

We hopen je binnenkort te zien op één van de wandelingen!

Lia van der Sman, Clarien Cornelisse

JEUGDAGENDA

2022

15-01-22 Start timmeren insectenhotel of een andere activiteit. Inforuimte SBB aan de Vijverweg, Punthorst. Aanvang 13.30 uur. Opgeven verplicht. Dit kan tot 13 januari

JEUGDHOEKJE

WEER OF GEEN WEER .

Op 30 oktober waren we met een 20-tal jeugdige natuurbeschermers weer samen met hun ouders en andere leden van de vereniging bezig met een opschoondag op de heide. De naam van de Jeugdwerkgroep was terecht “Weer of geen Weer”, want ‘s morgens om negen uur met de start door burgemeester Ten Kate, was er regen en met de koffie en ander drinken, verzorgd door Jaap, was er nog flink regen, dus niet de ideale omstandigheid op de hei, maar er werd toch hard gewerkt. Tegen 12 uur kwam de welverdiende snert met broodjes, verzorgd door Annekie. Daarna begon Niek met zijn rondritjes met de ponykar, waar de kinderen erg van genoten. We kunnen terugzien op een geslaagde morgen met een stukje heide, dat er weer goed bijstaat en kinderen die ondanks de regen weer lekker genoten hebben in het bos. De jongste deelneemster was een meisje van 5 jaar, dat samen met haar moeder kwam. We hopen dat we de komende tijd weer verschillende activiteiten met de kinderen kunnen doen.

Namens de
werkgroep,
Jan Vos

**OVERZICHT VAN
TERUGGEMELDE GERINGDE
VOGELS UIT DE REGIO**

RINGGEGEVENS							
Ringnr.	Ring- datum	R	Soort	Gsl.	Leeftijd	Plaats	Referentie
6124705	19-06-04	3	Buizerd	O	Nestjong, niet vliegvlug	Staphorst Rouveen	n.v.t.
5.537.279	23-062018	1	Kerkuil	O	Nestjong, niet vliegvlug	Dalfsen, Korte Kampen 9	n.v.t.
5.567.537	19-06-19	1	Kerkuil	O	Nestjong, niet vliegvlug	Nieuwleusen, Oosteinde 74	n.v.t.
5.531.021	16-06-17	1	Kerkuil	O	Nestjong, niet vliegvlug	Nieuwleusen, Meeleweg 93	n.v.t.
NL 7052	16-06-06	3	Ooievaar	O	Nestjong, niet vliegvlug	Staphorst Rouveen	n.v.t.
NL 2487	14-06-05	3	Ooievaar	O	Nestjong, niet vliegvlug	Meppel, Hoogveenseweg 26/27	n.v.t.
NLA 3848266	24-05-19	4	Steenuil	O	Nestjong, niet vliegvlug	Staphorst, Lommersteeg 4	n.v.t.
NLA 3828152	26-05-18	P	Steenuil	O	Nestjong, niet vliegvlug	Baak, Dolle-mansstraat 11	H. Bouwmeester
NLA 5582548	07-07-21	4	Kerkuil	O	Nestjong, niet vliegvlug	Staphorst, Schots Dwarsweg 2	n.v.t.
NLA 5582542	07-07-21	4	Kerkuil	O	Nestjong, niet vliegvlug	Staphorst, Baldersmaatweg 1	n.v.t.
NLA 5485364	20-06-16	4	Kerkuil	O	Nestjong, niet vliegvlug	Zuidwolde, Burg Tonckensstr 64	n.v.t.
V 453872	9-11-20	2	Koolmees	M	> 1 kj	BWS, vak 10 (kikkerpoel)	n.v.t.
BF 79652	20-05-17	5	Bonvli	V	> 1 kj	BWS, vak 58 Nk 006 - 1321	Thijs Tuin
V 569161	17-06-20	5	Huisemus	V	> 1 kj.	IJhorst, Dennenlaan 3	n.v.t.
BH 96375	25-05-19	5	Bontvli	O	Nestjong, niet vliegvlug	BWS, vak 33 Nk. 022 - 0971	Albert Huls

Leeswijzer

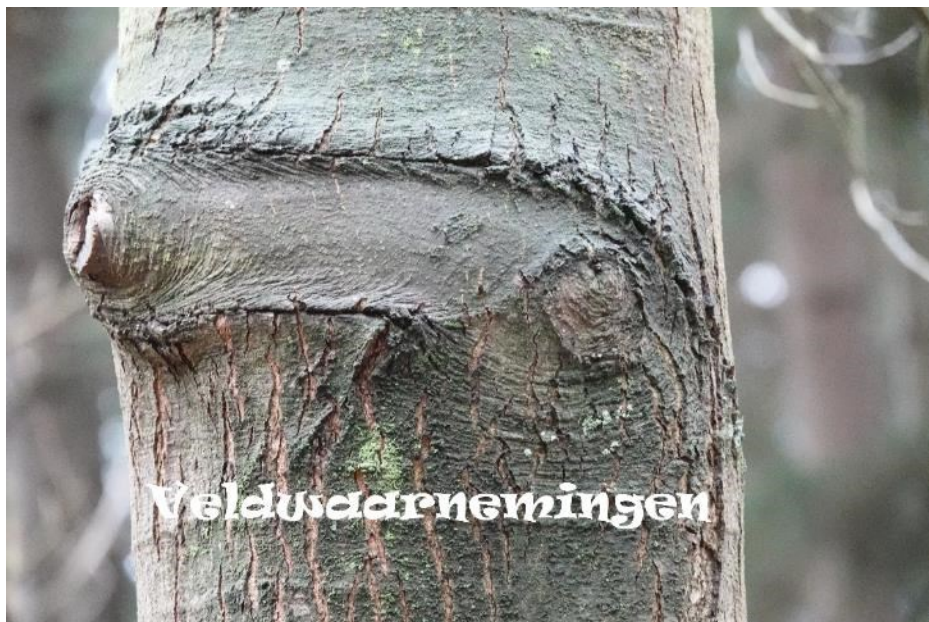
R = Ringer M = Melder

Code R en M

Gsl is geslacht

1	H. Bloemhof	O	Onbekend
2	J. Dunnink	M	Man
3	J. Mussche	V	Vrouw
4	J. Huls		
5	H. van Wijk		
6	L. Blaauw		
7	H. Luten		
P	publiek		

MELDGEGEVENS				INFORMATIE				
Meld-datum	M	Gsl.	Leeftijd/ Conditie	Plaats	Referentie	Afst. in km.	Gra- den	Tijd in dgn
05-05-21	P	O	Dood, < 1 wk. Verder onbekend	Tolbert Mensumaweg 223	onbekend	66	188	6164
17-06-21	P	O	Dood, > 1 wk. In nk in schuur.	Haarle, Bisschopsweg 2	D.J. Slot	24,5	351	1090
19-06-21	P	O	Dood onbekend hoe lang	Havelte, Uffelterkerkweg 1	Engelbert van der Giessen	22,7	168	731
01-02-21	P	V	Levend los door ringer	Zegveld, Hoofdweg 114	E. Hulshof	108	60	1476
8-02-21	P	O	Dood, < 1 wk. geschoten.	992 Routes des Ponsons. France	Birdringing Centre Parijjs	1099	25	5351
27-02-21	P	O	Levend afge-lezen in het veld.	Roderwolde, Sandebuurt 19	A.J. van Huffelen	56,8	197	5737
08-05-21	P	V	Levend los door ringer	Balkbrug Groot Oeverweg 1 In nestkast	Henri Timmer	5,5	269	715
28-06-21	4	O	Levend los door ringer	Rouveen. ORW 309 In nk.	niet bekend	62,8	176	1129
29-10-21	P	O	Dood, < 1 week Gepakt door kat.	Idzega, Klokhuis-dyk	Siebe Walinga	59,4	126	114
24-09-21	P	O	Dood, <1 wk Verkeers- slachtoffer	Wanneperveen, Veneweg 132.	Scheepsdiep	8,8	124	79
22-09-21	P	O	Dood, < 1 wk. Verder onbekend.	Geesteren, Witte- veensweg 16	R. Hoek	34,8	324	1920
13-05-21	2	M	> 2 kj. Levend los door ringer	Bosw. Staphorst, vak 22. Nk. 003 - 0149	Jan Dunnink	0,1	218	185
6-05-21	2	V	> 2 kj. Levend los door ringer	BWS, vak 27 Nk.021 - 1131	Klaas Koobs	0,7	84	1447
9-06-21	P	V	dood < 1 wk Verkeers- slachtoffer	Ijhorst, Van Wijngaardenstr.	Gerrit Stapel	0	331	357
26-05-21	5	V	> 1 kj. Levend los door ringer	BWS., vak 51 Nk. 006 - 1347	Thjs Tuin	2	141	732

Datum	Soort:	Plaats:	Waarnemer(s)
Vogels:			
27-10-2021	Purperreiger	Balkbrug, Hoofdweg	Annie Troost
27-10-2021	Groenling 30 exempl.	IJhorst, IJhorsterveldweg	Erik Dominé
11-11-2021	Grote Bonte Specht	Staphorst, Oude Leidijk	Bertus van Spijkeren
10-11-2021	Grote Wilde Zwaan 27 ex. in V- formatie	Staphorst Zuid	Jan Dunnink
12-11-2021	Houtsnip	Bosw. Staphorst vak 45	Jan Dunnink
13-11-2021	Vuurgoudhaan 2 ex. Houtsnip 3 ex. Glanskop 2 ex. Koperwiek	IJhorst, IJhorsterveldweg	Erik Dominé
Amfibieën / Reptielen			
21-09-2021	Adder	Boswachterij Staphorst, Vier Bergen	Evert Rolleman Jaap Padding

Datum	Soort:	Plaats:	Waarnemer(s)
Vlinders:			
06-09-2021	Koninginnepage	Nieuwleusen, Burg. B. Bruiststraat	Willem de Weerd
12-09-2021	Atalanta 22 ex. Dagpauwoog 5 ex.	Nieuwleusen, Burg. B. Bruiststraat	Willem de Weerd
5 -10-21	Kleine Vuurvlinder	Giethoorn, Jonenweg	Roel Talen
Zoogdieren:			
06-11-2021	Eekhoorn	Bosw. Staphorst vak 10	Jan Dunnink
07-11-2121	Das	Staphorst, Lankhorsterw. Verkeersslachtoffer	Fam. Compagner
11-11-2021	Eekhoorn	Staphorst, Oude Leidijk	Rick & Sem

Helaas de boom waar de specht in zat is gekapt. Is gemeld door Bertus van Spijkeren.

Aanvulling op een waarneming van 09-08-2021 van een ooievaar.

Een ooievaar.

Een ooievaar waarnemen in het Reestdal is echt geen zeldzaamheid. Maar ik zag, samen met een kennis op 9 augustus 2021, dat meerdere ooievaars zich verzamelden en er kwamen er steeds meer bij. Van alle kanten kwamen ze aanvliegen, cirkelden rond boven onze tuinen boven het weiland achter ons. Na een hele tijd kozen ze allemaal één richting en vlogen ze naar het zuiden. Dit had ik nog niet eerder zo kunnen waarnemen, maar het was echt prachtig.

Vrouk Muller, Heerenweg, IJhorst.

Foto: Femke Willeboordse

VRIJWILLIGERSDAG 2021

Gelukkig kon dit jaar het jaarlijkse vrijwilligersuitje wel doorgaan. Toen we de uitnodiging ontvingen en ik zag dat het een dagje Marker Wadden was, hoefde ik niet lang na te denken. Wat een prachtige kans om deze nieuwe natuur te ontdekken. De eerste eilanden zijn nu een paar jaar oud, de natuur begint zich er nu echt te ontwikkelen, een unieke kans voor de beheerder van het gebied Natuurmonumenten om dit goed te volgen en in kaart te brengen.

Met dit doel heeft Natuurmonumenten de 1000-soortendag bedacht. Eén moment in het jaar waar ecologen een telling doen van de aanwezige soorten. Dit loopt vanaf de microscopisch kleine waterdiertjes, insecten, vlinders, bloemen, planten tot de vogels, kortom de natuur in het gehele spectrum.

De weersverwachting was goed, zonnig met een kleine kans op een buitje en gelukkig klopten de voorspellingen deze dag. Er was veel wind, maar zonnig en zo goed als droog.

Bij aankomst op het eiland werden er van de diverse disciplines groepjes gevormd, die onafhankelijk van elkaar zoveel mogelijk soorten in kaart gingen brengen. Ons groepje heeft de vogels in kaart gebracht. Nu vallen Wadvogels niet geheel binnen mijn comfortzone, want deze vogels broeden niet in het bos in een nestkastjes.. maar gelukkig hebben we ervaren vogelaars binnen de

vereniging, die ook de Wadvogels goed kunnen determineren. Veel vogels zitten op grote afstand en lijken veel op elkaar, het zijn dan echt de details en het gedrag die het onderscheid maken. Een goede kijker is dan onmisbaar. Gelukkig had Arnold Lassche, naast zijn uitgebreide kennis van vogels, ook zijn telescoop meegenomen en konden ook de vogels op grote afstand worden bekeken.

Alle waarnemingen moesten worden vastgelegd in de app van Waarnemingen.nl; de waarneming en de plaats van de waarneming worden dan eenvoudig vastgelegd. De eilanden beginnen door het riet en alle planten al mooi groen te kleuren en zijn inmiddels al een paradijs voor watervogels. De lepelaars zijn nu ook al vaste gast op het eiland. De dagen voor de telling was er een groep van 150 exemplaren geteld. Eenden, plevieren, snippen en andere steltloperachtigen hebben de voedselrijke wadden massaal ontdekt. En waar vogels zijn, zijn ook jagers, de Bruine Kiekendief, te herkennen aan zijn lange vleugels met diepe V-vorm, laag over de rietkragen jagend en ook de zeearend heeft de eilanden ontdekt. Op grote afstand hebben we 2 zeearenden waargenomen, die zittend op een paaltje hun prooi oppeuzelden.

Onze waarnemingen:

Kuifeend, Wintertaling, Slobeend, Bergeend, Wilde Eend, Casarca, Grauwe Gans, Knobbelzwaan, Lepelaar, Blauwe Reiger, Aalscholver, Fuut, Meerkoet,

Waterhoen, Waterral, Watersnip, Kleine Strandloper, Krombekstrandloper, Bonte Strandloper, Bontbekplevier, Oeverloper, Kluut, Kempphaan, Grutto, Dwergstern, Zwarte Stern, Visdief, Spreeuw, Boerenzwaluw, Oeverzwaluw, Baardmannetje, Witte Kwikstaart, Stadsduif, Zeearend, Bruine Kiekendief.

In de middag was er nog een rondleiding gepland met Roel Posthoorn, de projectleider van Natuurmonumenten. Deze hebben we helaas moeten laten schieten, want er was zoveel te zien en ontdekken op het eiland dat één dag niet genoeg is om alles te zien. Het is echt een eiland om elk jaar naar terug te gaan en zien hoe het zich ontwikkelt. Via de site van Natuurmonumenten is de boottocht te reserveren en dat is zeker een aanrader.

Na terugkomst op het vasteland hebben we heerlijk gedineerd in Lelystad. Dank aan het Bestuur voor deze geweldige en gezellige dag.

Roel Dunnink.

VERSLAG WANDELINGEN SEPTEMBER EN OKTOBER.

Bijen

Op zaterdag 18 september, een bewolkte, maar gelukkig droge dag, ging de tocht onder leiding van Jan Dunnink door het Staphorster Bos, richting het Zwarte Veentje. Onderweg vertelde Jan honderduit over het leven van de honingbij, over de drachtplanten van bijen, over het werk van de imker en mochten we zelfs een kijkje nemen bij één van zijn volken, midden in het bos. Ook mochten we ter plekke proeven van de heerlijke verse heidehoning.

Wat is eigenlijk een zwerm? Hoe ontstaat die? Hoe oud wordt een koninginbij? Wat is een 'veger'? Hoe verzorg je bijen in de winter? Wat valt er te halen voor een bij in het bos? Hoeveel bijen zitten er in een kast? Wat moet je doen als je gestoken wordt? Er waren vele vragen bij de deelnemers en iedereen is op deze dag een stuk wijzer geworden!

Paddenstoelen.

De wandeling op 16 oktober had als thema 'paddenstoelen' en ook daar kwam een grote groep belangstellenden op af. Machiel Jimmink was dit keer de deskundige. En ... het wémelde in het bos van de paddenstoelen. Tientallen per vierkante meter. Sommige groot en kleurig, andere piepklein en verstopt achter grassprietjes en takjes. Maar wat zijn ze boeiend!

Wist je bijvoorbeeld dat de paddenstoelen die je ziet eigenlijk alleen maar de 'vruchten' zijn, en dat de eigenlijke 'moederzwam', die soms wel kilometers groot kan worden, helemaal onder de grond zit?

Machiel liet ook eetbare soorten zien, zoals de kastanjeboleet. Maar vooral zijn de paddenstoelen een belangrijke voedselbron voor dieren. En ook werken de zwammen ondergronds samen met planten en bomen en dragen zo bij aan een gezonde flora en fauna.

Fascinerend die paddenstoelen. En schitterend mooi!

Na afloop van beide wandelingen bleven de meeste deelnemers nog wel even hangen en napraten bij de koffie. Ook kreeg iedereen een krantje mee naar huis, waarin alle informatie nog eens op een rij was gezet.

Elke derde zaterdag van de maand is er een wandeling gepland. Het wandelschema en de thema's vind je in deze Scharrelaar en op de website. Wandel je ook mee de volgende keer?

Werkgroep Biodiversiteit
Natuurbeschermingsvereniging "IJhorst-Staphorst e.o."

HET NATUURLIJKE SYSTEEM STAAT WEER AAN IN DE VLEDDERS EN LEIJERHOOILANDEN

Tekst: Lotty Nijhuis

Als de vrachtwagens eindelijk de laatste ladingen grond hebben weggebracht en de rust op het omgewoelde land is teruggekeerd, gaat het peil de eerste tien centimeter omhoog. Spannend, want stap voor stap zullen de Vledders en Leijerhooilanden bij IJhorst zich ontwikkelen: natter, soortenrijker, maar hoe precies? We hebben het natuurlijke systeem opnieuw aangezet, nu mag de natuur haar gang gaan.

Misschien dat je over niet al te lange tijd uitkijkt over de bloeiende Vledders en Leijerhooilanden en ineens denkt: ja, daar gaat ze! Het oranje trekt de aandacht. Kon je haar in rust bekijken, dan springt het oranje met zilverwit in het oog; een tekening die haar haar prachtige naam geeft – zilveren maan.

Deze zeldzame vlinder stelt hoge eisen. Ze zet haar eitjes alleen af op moeras- en hondsviooltje, planten die met hun voeten in schoon grondwater willen staan. Hier bij IJhorst maken we het aantrekkelijk voor de zitveren maan. En dan zou

zomaar een zwerfend exemplaar vanuit de Wieden of het Reestdal kunnen blijven hangen. Met in haar kielzog heel veel andere soorten. Jacob van der Weele, ecooloog bij Landschap Overijssel: "Als de zilveren maan komt, dan weet je dat het goed zit."

Eerste indruk: fenomenaal

Tussen Staphorst en IJhorst leggen Landschap Overijssel en waterschap Drents Overijsselse Delta de laatste hand aan de Vledders en Leierhooilanden. Al sinds de jaren 70 kopen we hier percelen aan. Alles wijst namelijk op spectaculaire kansen voor de natuur. Het gebied ligt in een lage kom tussen dekzandruggen, waardoor schoon kwelwater (grondwater) omhoog wordt geduwd. Een perceel dat we in 2006 plagden, ontwikkelde zich fenomenaal, met parnassia, allerlei orchideeën en broedende watersnippen.

Maar er was ook werk aan de winkel. Via de Streitenvaart werd water razendsnel afgevoerd, met lokaal verdroging tot gevolg (en stroomafwaarts soms juist wateroverlast). In 2017 konden we dankzij een landinrichting de laatste percelen aankopen en gingen we aan de slag.

Zoektocht aan de keukentafel

"Water op maat' noemen we de aanpak hier, en dat dekt wel heel erg de lading," zegt Dinant Hommes, omgevingsmanager waterschap Drents Overijsselse Delta. "De zoektocht was: hoe ver kunnen we het grondwaterpeil opzetten zonder dat andere functies een nadelig effect ondervinden?" Het antwoord: maar liefst 40 centimeter.

Aan dat antwoord gingen, met hydrologische berekeningen in de hand, de nodige keukentafelgesprekken vooraf. Alle belanghebbenden kregen bezoek, van natuurvereniging tot omwonenden. Boeren waren vooral ontevreden met de huidige afwatering, die onvoldoende functioneerde. Buren waren bezorgd over de gevolgen van al dat nieuwe water - muggenoverlast, natte kelders.

Het nieuwe watersysteem werd twee systemen: één voor kwelwater en één voor landbouwwater. Om water langer in het gebied te houden, zijn stoten gedempt en kreeg de Streitenvaart een stuw. Een stoot werd gegraven, om te verzekeren dat mensen de voeten droog houden. Het landbouwwater gaat via deze nieuwe bypass naar de Reest, zonder dat het mengt met kwelwater. Een ingrijpende verbouwing maar Dinant is tevreden: "Alle partijen plukken hier voordeel van."

Doorstroommoeras

Kwelwater stroomt vanaf de dekzandruggen langzaam naar het laagste punt en wordt via de Streitenvaart afgevoerd. Het mag langer in het gebied blijven waardoor een soort doorstroommoeras ontstaat, met in de winter grote plassen

op het maaiveld die vanaf maart langzaam opdrogen. Op de natste plekken kan misschien trilveen ontstaan. Al dat water zorgt voor een buffer in droge tijden. Om de natuur een kickstart te geven, werd de voedselrijke bovenlaag afgegraven. Het kwelwater blijkt erg ijzerrijk en zal een deel van het fosfaat binden. Zo ontstaat al heel snel een voedselarme situatie. De eerste jaren zulten we intensiever beheren, vooral om wilgenopslag tegen te gaan en verder te verarmen. Daarna mag de natuur haar gang gaan. We kijken uit naar de komst van zeldzame moeras- en weidevogels zoals het porseleinhoen en de watersnip. Straks klinkt het getrompetter van de kraanvogel weer over de graslanden - er is al een exemplaar baltsend gezien. En ook de otter, knoflookpad en adder kunnen we verwachten.

Rust en tijd

Komende winter is de aannemer klaar met de werkzaamheden en gaat het peil stapsgewijs omhoog. Rust is dan het belangrijkste. Er komen dus geen paden door het gebied, maar al snel zul je vanaf de randen kunnen genieten van prachtige vergezichten. Jacob: "De natuur heeft een enorme veerkracht. Toen we de eerste vijf hectare hadden geplagd, verschenen al lepelaars, streken beflijsters neer. Vaak blijft het bij een slootje dichtgooien, hier konden we de hele waterhuishouding aanpakken. Dat we op 180 hectare het natuurtijke systeem weer aan kunnen zetten, dat is echt uniek."

DE BROEDBIOLOGIE VAN WULPEN IN WEST-OVERIJSSSEL

Gerrit J. Gerritsen

Wulpen in Het Staphorsterveld, met karakteristieke zandwegen met bloemen in de berm, 2 mei 2020 (foto: Ton Valk). Curlews in The Staphorsterveld, with for the area characteristic sand roads with flowery roadsites.

In Overijssel vinden we van oudsher gebieden met de hoogste dichtheden aan broedende Wulpen in Europa. Het Staphorsterveld is een van deze gebieden en hier worden Wulpen al sinds begin jaren tachtig op de voet gevolgd, onder meer door kuikens jaar in, jaar uit, te ringen. Dat levert een prachtige dataset op die ons veel kennis biedt over de broedecologie van de Wulp en de dispersie van de jongen, maar ook wat er nodig is om de afname van de Wulp te stoppen.

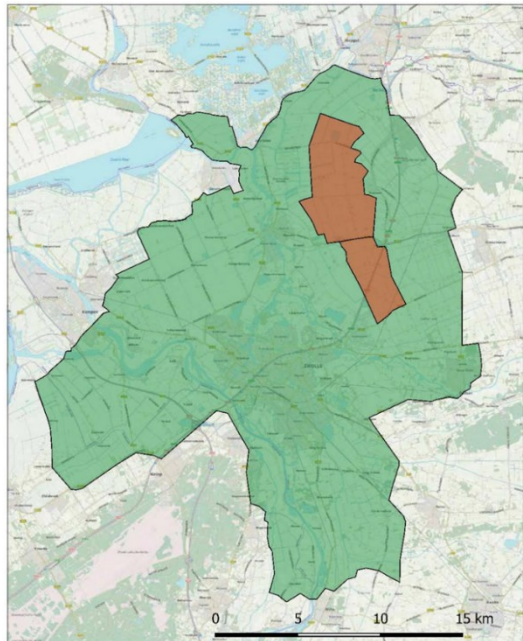
In 1982-83 karteerde ik broedvogels op boerenland in het Staphorsterveld Ov in opdracht van de provincie Overijssel. Bij de weidevogels was de Wulp *Numenius arquata* de grote verrassing met 439 broedparen op 90 km², een gemiddelde dichtheid van bijna 5 paren/km² (Gerritsen 1985). In het deelgebied Olde Maten werd zelfs een dichtheid van 10 paren/km² vastgesteld. Het Staphorsterveld bleek een van de bolwerken voor broedende Wulpen in ons land, met plaatselijk dichtheden van Europese betekenis. In de periode 1984-

2020 ben ik deze populatie in mijn vrije tijd blijven volgen, met als hoofddoel inzicht te verkrijgen in de dispersie van de kuikens. Het langjarige onderzoek leverde daarnaast gedetailleerde informatie over de broedecologie en overleving van de Wulpen in West-Overijssel.

Studiegebied

Het studiegebied is 7000 ha groot en ligt in West-Overijssel, vooral in de gemeentes Staphorst, Zwartewaterland, Zwolle, Kampen en Dalfsen (figuur 1). Het bestaat uit open graslandpolders met vooral veenbodems en is geheel in gebruik voor de melkveehouderij. Het gebied is een 'slagenlandschap' met vanouds veel veldkavels op kilometers afstand van de boerderij. Deze veldkavels zijn lang en smal waardoor de dichtheid aan sloten hoog is. Het Staphorsterveld is met ca. 2 km weg/km² fijnmazig ontsloten en heeft nog relatief veel zandwegen. In de ruilverkaveling Staphorst-Rouveen is rond 2005 een deel van de zandwegen met beton verhard. Het bodemgebruik is bijna volledig grasland; er komen slechts enkele percelen maïs voor. Bijna alle agrarische percelen bestaan uit bloemarm raaigrasland. De slootkanten zijn veel bloemrijker; een mooie herinnering aan de kruidenrijkdom in het verleden. Een gebied van 315 ha is Staatsbosbeheereservaat met een weidevogelgoalstelling. Daarnaast komt op 314 ha agrarisch natuurbeheer voor met een uitgestelde maaidatum tot 8 juni of later. Dat betekent dat op 9% van het graslandareaal sprake is van kwalitatief goed weidevogelbeheer. Op de resterende 91% beperkt de weidevogelbescherming zich tot het markeren en sparen van nesten bij maaien en weiden.

Figuur 1. Studiegebied met als kern het Staphorsterveld (A) en de Tolhuislanden (B) (rode delen). De rest (groen) is het gebied waar naar gekleurde Wulpen werd gezocht. Study area. Red part is the core study area. Green part is the area that was checked for ringed Eurasian Curlews.

Methode

Tijdens de eerste broedvogelinventarisatie (ca. 1960) werden 150 broedparen van de Wulp geteld in de gehele gemeente Staphorst (Sligman 1960). In 1982-83 werd dit gebied volledig opnieuw geïnventariseerd tijdens de provinciale milieu-inventarisatie (Gerritsen 1985). Een deel van de gemeente Staphorst (1825 ha) werd in 2004, 2010 en 2019 geïnventariseerd. Verreweg de meeste gegevens gepresenteerd in deze studie zijn verzameld door de auteur in de voorjaren in 1982-2020. De nestgegevens uit de periode 1999-2000 zijn afkomstig van de Vereniging Weidevogelbescherming Staphorsterveld e.o. (hierna VWS).

Jaarlijks startten eind januari de bezoeken aan het studiegebied; bij vorst werd het uitgesteld tot de dooi inviel. Tot half juli werd het gebied regelmatig bezocht tot de laatste gezinnen waren vertrokken. Tijdens deze bezoeken werden de aanwezige Wulpen geteld waarbij speciaal op gekleurringde vogels werd gelet. In juni 1984 werd eenmalig de vegetatie beschreven van 20 nestpercelen.

Van de eerste broedvogelinventarisatie rond 1960 in de gemeente Staphorst is onduidelijk hoe het aantal broedparen is bepaald (Sligman 1960). Tijdens de broedvogelinventarisaties in 1982-83, 2005, 2010 en 2019 werden de wulpendichtheden bepaald tijdens drie karteringen in de periode maart-juni. In 1982-83, 2005 en 2010 werden waarnemingen handmatig tot territoria geclusterd volgens de richtlijnen van het Broedvogel Monitoring Project en in 2019 via het online autoclusterprogramma van Sovon (Vergeer et al.2016)

Nestfase

Tijdens verschillende fases van de studie zijn specifieke aspecten van de broedecologie van Wulpen uitgelicht. Tussen 1984 en 1998 werd er naar eieren gekeken. In totaal werden 318 eieren gemeten (in 96 legsels), 57 in 1984, 23 in 1988, 9 in 1992, 13 in 1993, 64 in 1994, 64 in 1995, 73 in 1996 en 15 in 1998. Van al deze eieren werd het volume bepaald aan de hand van formule: lengte (mm) x breedte² (mm) x 0.52. In 1984-97 werd nestplaatsselectie bestudeerd door van 125 nesten de afstand tot de aangrenzende wegen af te passen en tevens de perceellengte te bepalen vanaf een topografische kaart (schaal 1:25.000). Tussen 1994-99 werd van 156 nesten de uitkomstdatum bepaald met een incubometer. Daarnaast werd de dagelijkse overlevingskans bepaald volgens de Mayfield-methode (Beintema 1992).

In 1994-96 stond predatie in de schijnwerpers. Type predator werd bepaald door interpretatie van de schade aan en/of het verdwijnen van eieren (cf. Duiven & van Paassen 1999). In 2016 en 2017 werden 30 nesten met camera's gevolgd, waardoor van 19 gepredeerde nesten de identiteit van de predator kon worden vastgesteld (Oosterveld et al.2017). Verliesoorzaken door de landbouw werden in het veld geregistreerd.

Biologisch - dynamisch bedrijf

de Zonnehorst

Tuinderij met Boerderijwinkel • Groente - abonnementen • ECEAT Camping

100% Biologische Landbouw en Voeding.

Net buiten het dorp Nieuwleusen, aan de **Evenboersweg in Punthorst** is het biodynamische groenteteeltbedrijf **de Zonnehorst** gevestigd.

Een gevarieerd bedrijf met ook veel natuur, bloemen en bijen.

De **uitgebreide boerderijwinkel** biedt een ruime keus aan biologische producten.

Openingstijden boerderijwinkel:

Maandag van 13.00 tot 18.00 u

Woensdag en vrijdag van 09.00 tot 18.00 u

Zaterdag van 09.00 tot 13.00 u

Tevens **webwinkel** met thuisbezorging tegen een geringe vergoeding.

Over en rond de tuinderij kan ieder die dat leuk vindt het **1 ½ km lange Zonnehorstpad** wandelen om een mooie indruk te krijgen van het totaal.

Meer informatie: www.zonnehorst.nl

Kom eens aan!

Wij zijn doorlopend op zoek naar

JONG TALENT

Meer weten?

0522 - 46 32 82

DULASTA

Metaalbewerking

www.dulasta.nl

Kuikenfase

Van 468 kuikens werd met een schuifmaat de snavelengte (in mm) bepaald tot op één decimaal nauwkeurig. Daarnaast werd met een Pesola-veerunster het gewicht (in g) bepaald. In totaal zijn 459 wulpenkuikens die nog niet konden vliegen geringd. Terugmeldingen van deze vogels vormden later de basis voor het dispersie-onderzoek. De geringde kuikens bestaan uit drie groepen: (1) 162 exemplaren die alleen met een metalen ring van het Vogeltrekstation werden geringd in 1986-93 en 1999, (2) 198 exemplaren waarbij naast de metalen ring een jaarklasse-ring werd aangelegd in 1994-98 en (3) 99 exemplaren die met een individuele kleurringcombinatie werden geringd in 2000-20. Voorafgaand aan het ringen van de kuikens werd vanaf de weg de gezinsgrootte bepaald met verrekijker en/of telescoop. Tijdens het ringen van kuikens werd in 1990-2020 vastgesteld in welke vegetatie ze foerageerden en of beide ouders nog bij het gezin waren. Als het om één ouder ging, werd het geslacht van de vogel genoteerd.

Tussen 2016-20 is door de weidevogelgroepen Staphorsterveld en Tolhuislanden (hierna WVTL) het Bruto Territoriaal Succes (BTS) bepaald als indicatie voor de kuiken-overleving later in het seizoen. Het BTS is dat deel van deaanwezige broedparen dat eind mei nog alarmeert, wat een indicatie is voor de aanwezigheid van één of meer kuikens. Hoewel er niet specifiek onderzoek is gedaan naar de predatoren van kuikens, zijn wel, zowel in de nest- als kuikenfase, aanvallen van Wulpen op potentiële predatoren genoteerd.

Overleving & Dispersie

Om de overleving en de dispersie van de gekleurde Wulpen te bepalen, werden in 1995-2020 jaarlijks in een zone rond het kerngebied in februari-juli regelmatig zoveel mogelijk Wulpen gecontroleerd op kleurringen (figuur 1). De overleving van de Wulpen, oorspronkelijk geringd als kuikens, is geschat voor vier leeftijdsklassen: jaar 1, jaar 2, jaar 3 en ouder (adult). Bij de analyse is geen onderscheid gemaakt tussen terugmeldingen in en buiten het onderzoeksgebied. Geschatte overleving is de 'schijnbare' overleving; een combinatie van de werkelijke overleving en de kans dat een vogel terugkeert in het onderzoeksgebied. Deze analyse is uitgevoerd met MARK in RMark (Laake & Rexstad 2008).

Resultaten

In de voorjaren van 1982-2020 kwamen de Wulpen doorgaans in de tweede decade van februari aan in het broedgebied, waarbij mannen meestal eerder arriveerden dan de vrouwen. Bijvoorbeeld werden er op 20 februari 2010 21 mannen en 10 vrouwen geteld en twee weken later op 5 maart 19 mannen en 18 vrouwen. In late voorjaren werd de aankomst vertraagd tot het moment dat de dooi inviel. Vanaf begin mei werd groepsvorming waargenomen van Wulpen

die hun nest hadden verloren door het maaien of predatie en (nog) niet aan een herlegsel waren begonnen en subadulten die nog niet broedden. Omdat het maaien zich tijdens de studieperiode vervroegde, werd deze groepsvorming steeds eerder waargenomen. In de beginjaren van deze studie, toen de populatie nog groot was, konden er in mei al groepen tot 70 exemplaren worden gezien; in de periode 2016-20 ging het nog slechts om maximaal 40 exemplaren. Vrijwel al deze vogels verlieten in juni het studiegebied.

De vroegste buitenlandse terugmelding van een 'Staphorster' broedvogel is uit Groot-Brittannië en dateert van 6 juni. In juli zijn de meeste Wulpen uit het gebied verdwenen en zijn er vrijwel alleen nog gezinnen van vervolglegels aanwezig (<1 individu per km²).

Tabel 1. Uitkomstpercentages van legfels via de klassieke methode en volgens Mayfield in de periode 1994-99 en 2016 (Oosterveld et al. 2017).

Hatching percentages of clutches using the classical method and according to Mayfield in the period 1994-99 and 2016 (Oosterveld et al. 2017).

jaar - year	klassiek - classical	Mayfield	nestdagen Mayfield - nest days Mayfield	N nesten - N nests
1994	37%	19%	348	28
1995	58%	19%	213	23
1996	71%	46%	303	24
1997	71%	54%	429	29
1998	22%	22%	335	27
1999	59%	52%	443	25
2016/17	?	18%	411	42
Gemiddeld/totaal - average/total	53%	33%	2482	198

In 1982-83 werden in het onderzoeksgebied 153 broedparen geteld. In 2004, 2010 en 2019 werden respectievelijk 129, 138 en 53 broedparen geteld (respectievelijk Heinen & Mensink 2005, Heinen 2010 en Bunschoek 2019). Tussen 1982-83 en 2019 daalde het aantal broedparen van 153 naar 53. In 37 jaar verdween daarmee 65% van de paren, een gemiddelde afname van 2.8% per jaar. In 2010-19 was de jaarlijkse afname gemiddeld 10.1%. Er is dus recentelijk sprake van een versnelde afname.

Tabel 2. Habitat waarin zich paren met kuikens bevonden in 1990-2020 (N=96). Habitat that pairs with chicks used in 1990-2020.

habitat	%
gemaaid grasland - nog geen hergroei	10.5%
mown grassland - not regrown yet	
gemaaid grasland - hergroei van 5-10 cm	47.4%
mown grassland- 5-10 cm regrown	
gemaaid grasland - hergroei van 11-30 cm	21.1%
mown grassland – 11-30 cm regrown	
ongemaaid grasland	7.4%
unmown grassland	
grasland met vee	7.4%
grassland with cattle	
berm langs zandweg	6.3%
road verge along dirt road	

Nestfase

In 19 van de 20 beschreven nestpercelen in 1984 kwam een graslandtype voor waarin Engels Raaigras *Lolium perenne* domineerde. Andere algemene soorten waren Straatgras *Poa annua*, Ruw Beemdgras *P. trivialis*, Veldbeemdgras *P. pratensis*, Kweek *Elymus repens*, Geknikte Vossestaart *Alopecurus geniculatus*, Fioringras *Agrostis stolonifera*, Witte Klaver *Trifolium repens*, Paardenbloem *Taraxacum officinale*, Kruijpende Boterbloem *Ranunculus repens*, Vogelmuur *Stellaria media* en Varkensgras *Polygonum aviculare*. Minder algemeen waren Scherpe Boterbloem *Ranunculus acris*, Veldzuring *Rumex acetosa* en Herfstleuwentand *Scorzoneroïdes autumnalis*. In 1984 was het graslandtype waarin deze soorten voorkwamen dominant. De bloemrijkdom in deze raaigraslanden is inmiddels rigoureuus afgenomen. Wulpen broeden gemiddeld 30 dagen vanaf het derde ei (o.a. Grant et al. 1999). In dit artikel wordt daarom een nestfase van 33 dagen aangehouden, oftewel met de legduur van de eerste drie eieren inbegrepen. In de gehele onderzoeksperiode werd het vroegste ei gevonden op 10 maart. Het laatste legsel kwam uit op 28 juni. In 1994-97 was de legstart op respectievelijk 9, 6, 15 en 10 april en de uitkomstdatum respectievelijk 12, 9, 18 en 13 mei (N=104). Gemiddeld genomen was de legstart op 10 april en de gemiddelde uitkomstdatum van eerste legfels 13 mei. In 2019 en 2020 was de gemiddelde uitkomstdatum van eerste legfels 8 mei (N=26; bron VWS). Dat wijst erop dat de Wulpen in een periode van 25 jaar gemiddeld vijf dagen eerder zijn gaan broeden.

De gemiddelde afstand van nesten tot rustige zandwegen bleek 151 m (uitersten 8-385 m; N=104) en die tot drukkere, verharde wegen 325 m (uitersten 50-650 m; N=21). Dit betekent dat Wulpen gemiddeld genomen een zone van 17% van de gemeten perceellengte langs rustige zandwegen mijnden en maar liefst 62% van de gemeten perceellengte langs drukkere verharde wegen.

Het gemiddelde eivolume van de gemeten eieren was 77.74 cm³ (N=318, SD 8.79 en spreiding 55.22-95.94). Eivolumes waren redelijk constant over de jaren. In 1984 was het gemiddelde volume 12% lager dan het langjarig gemiddelde (N=58, SD 6.59 en spreiding 56.73-86.26).

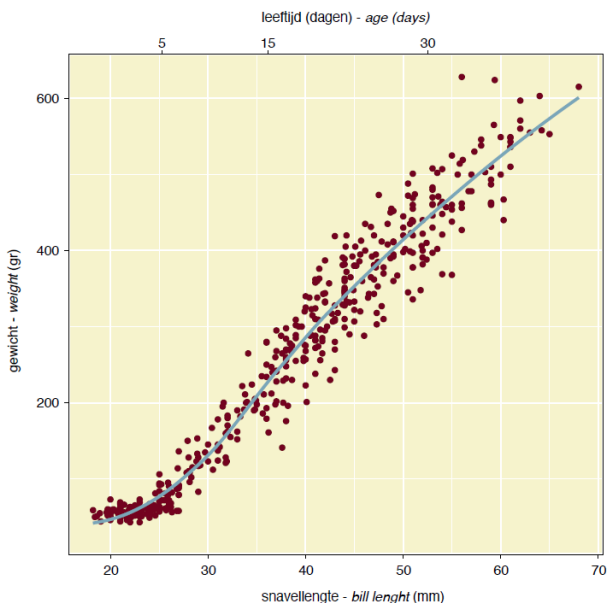
In 1994-99 was het nestsucces in het studiegebied 36% met een jaarvariatie van 19-54% (tabel 1). In 2016-17 was het nestsucces 37% over 30 nesten. Daarnaast zijn er klassieke nestsuccessen bekend van de VWS. In het Staphorsterveld kwam in de periode 2016-19 44% (N=313) van de gevonden nesten uit (respectievelijk: 35%, 49%, 38% en 54%). In de periode 1994-97 was het klassieke nestsucces nog gemiddeld 59%. In de Tolhuislanden kwam in de periode 2013-2019 67% van de nesten uit (N=67).

In 1994-96 kon voor 65 legsels de verliesoorzaak worden vastgesteld. De landbouw was 34 keer de oorzaak, waarvan 19 door maaien, 14 door vertrapping door vee en één door mest uitrijden. Zonder markering van de nesten zouden de verliezen door de landbouw groter zijn geweest. Van 26 van de 31 gepredeerde nesten in die periode kon de vermoedelijke predator worden vastgesteld. Op 14 april 1998 werd voor het eerst een broedende Wulp dood op het nest gevonden, waarbij de afgebeten kop wees op predatie door een Vos *Vulpes vulpes*. De Vos was met 16 gepredeerde nesten de belangrijkste predator, gevolgd door de Zwarte Kraai *Corvus corone* met 11 nesten. Van de 30 nesten die in de periode 2016-17 met camera's zijn gevolgd, werden er 18 (60%) gepredeerd. Op de film was te zien dat Vossen 12 van de 18 nesten (75%) predeerden en Zwarte Kraaien de overige zes nesten (Oosterveld et al. 2017).

Kuikenfase

Het overgrote deel (68%) van de gezinnen (N=96) in het studiegebied tussen 1990-2020 werd aangetroffen in hergroeiend maailand (tabel 2). Pas gemaaid grasland, ongemaaid grasland en grasland met vee werden veel minder gebruikt.

Ruim 6% werd in de berm van de talrijk aanwezige zandwegen gezien. Bij bovenstaande indeling is geen rekening gehouden met de leeftijd van kuikens.

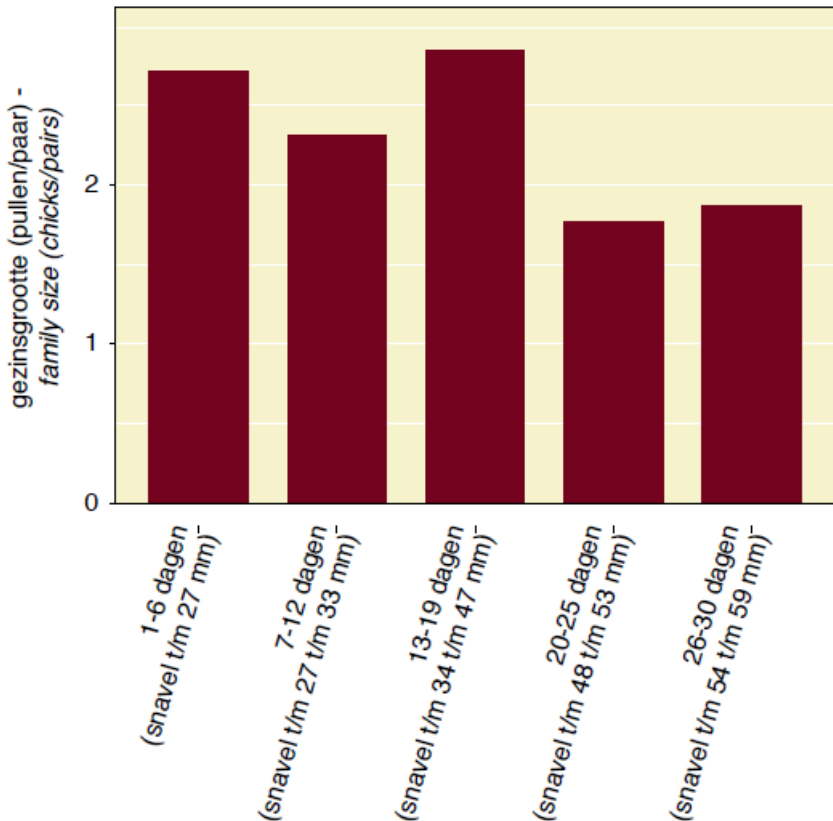

Figuur 2. Groeicurve van wulpenkuikens in 1986-2020 (N = 468). Growth curve of Eurasian Curlew chicks in 1986-2020.

parameter	schatting - estimate	SE
overleving jaar 1 survival year 1	0.599	0.155
overleving jaar 2 survival year 2	0.742	0.238
overleving jaar 3 survival year 3	0.808	0.179
overleving subadult j1-j3* survival subadult y1-y3*	0.359	0.168
overleving adult survival adult	0.925	0.035
meldkans jaar 2 recovery probability year 2	0.242	0.086
meldkans jaar 3 recovery probability year 3	0.341	0.102
meldkans adult recovery probability adult	0.433	0.054

Tabel 3. Geschatte schijnbare overleving van Wulpen per leeftijdsklasse (berekend uit de overleving van jaar 1, jaar 2 en jaar 3). Estimated apparent survival of Eurasian Curlews per age class (* calculation based on survival year 1, year 2 and year 3).*

De kuikens hadden een gemiddeld geboortegewicht van 50 g en groeiden in ruim 30 dagen tot (bijna) vliegvlugge jongen met gewichten van maximaal 628 g (figuur 2). Bij 12% van de gezinnen bleek alleen de man zorg voor de kuikens te dragen (N=253). Dit kwam vooral voor bij gezinnen met kuikens van 2.5 week en ouder (68%, N=31). De gezinsgrootte van de Wulpen nam gedurende de 30 dagen dat ze onderweg zijn met kuikens af van 2.71 in de eerste week tot gemiddeld 1.86 vlak voordat de kuikens vliegvlug werden (figuur 3).

Figuur 3. Verloop in gezinsgrootte (kuikens per paar) in vijf perioden van zes dagen (1-6 dagen N=104 kuikens, 7-12 dagen N=35, 13-19 dagen N=163, 20-25 dagen N=49, 26-30 dagen N=49). De totale kuikentijd bedraagt ca. 30 dagen. Changes in family size (chicks/pair) in six day periods. Total chick period until fledging is about 30 days.

In het Staphorsterveld werd in 2016-19 een BTS vastgesteld van respectievelijk 16%, 43%, 24% en 34% bij 43, 37, 30 en 47 paren (bron VWS). In de Tolhuislanden was in 2017-20 het BTS respectievelijk 38%, 57%, 100% en 18% bij 16, 14, 13 en 17 paren (bron WVTL). Voor beide gebieden samen was het BTS in 2016-19 respectievelijk 22%, 47%, 47% en 30%.

Met uitzondering van een heterdaadje van een Buizerd *Buteo buteo* die op 20 mei 1996 een kuiken van een paar dagen oud pakte, zijn er geen harde data beschikbaar over de identiteit van de predatoren die kuikens pakten. Wel zijn 57 dagactieve predatoren genoteerd die door Wulpen werden aangevallen. In 38 gevallen vielen Wulpen een Buizerd aan, gevolgd door Zwarte Kraai (9x) en Bruine Kiekendief *Circus aeruginosus* (5x).

Overleving

De overleving van Wulpen is geschat op basis van 72 terugmeldingen van 99 vogels die werden gekleurd in de periode 2000-19. De meeste terugmeldingen komen uit het onderzoeksgebied (slechts 16 daarbuiten). De geschatte overleving van Wulpen in verschillende leeftijdsklassen (jaar 1 – jaar 3) laat een duidelijke toename zien (tabel 3). Eerstejaars Wulpen hebben de laagste jaarlijkse overleving (0.60, SE=0.16) terwijl de adulte vogels een jaarlijkse overleving van 0.93 (SE=0.04) hebben. Het verschil tussen tweede- en derdejaars exemplaren is niet significant (gebaseerd op overlap van het betrouwbaarheidsinterval, zie tabel 3). Op basis van deze schijnbare overleving van subadulte en adulte vogels kan een stabiele populatie worden gerealiseerd met een reproductie van gemiddeld 0.39 vliegvlugge jong per paar per jaar.

Het grootste deel van het Staphorsterveld heeft een laag landbouwkundig waterpeil. In het reservatsdeel is wel een hoog waterpeil in het voorjaar.

Most of the study area Staphorsterveld has a low agricultural water level. In the reserve part there is a high water level in spring.

Dispersie

Van 36 gekleurde jongen geboren tussen 2000-19 keerden er 29 (81%) terug naar het studiegebied om te broeden, met een gemiddelde dispersieafstand van 3.8 km (uitersten 0 -12 km). In de polders grenzend aan het studiegebied werd in 1995-2016 op 2878 gecontroleerde Wulpen slechts tweemaal een gekleurde exemplaar uit het studiegebied gezien. Er zijn twee vestigingen bekend in het buitenland. Een jong uit 1995 werd 10 jaar later op het nest gevangen in Nedersachsen in Duitsland (120 km noordoostelijk van geboorteplek) en een jong uit 1997 broedde in 2000-09 bij Frederikshaven in Noord-Denemarken (600 km noordoostelijk). Van vijf exemplaren zijn alleen winterwaarnemingen bekend (alle uit Groot-Brittannië). Waar deze vijf vogels broedden is onbekend. Van 32 individueel herkenbare exemplaren keerden er 6 (19%) in hun tweede kalenderjaar terug in het studiegebied, 9 (28%) in hun derde kalenderjaar, 9 (28%) in hun vierde kalenderjaar en 8 (25%) in hun vijfde kalenderjaar.

Discussie

Bodembroedende boerenlandvogels zoals Wulpen hadden decennialang een goed leven in Nederland. Hun jongen waren meestal al vliegvlug voordat de boer op de veldkavels verscheen om te hooien. Ook was het aantal predatoren beperkt. Sligman (1960) schreef dat de Wulp rond 1960 in de regio Staphorst toenam. Dat de Wulp toen nog toenam had waarschijnlijk te maken met het omzetten van bouwland naar grasland, de toename van regenwormen Lumbricidae en emelten Tipulidae door een hogere mestgift en bodem-mineralisatie door diepere ontwatering en het ontbreken van belangrijke predatoren als Vos en Buizerd.

Vanaf de jaren zestig accelereerde een aantal ontwikkelingen in het boerenland die op termijn slecht uitpakten voor Wulpen. Zo werd meer dan 90% van het bloemrijke grasland omgezet in raaigrasakkers en vervroegde de eerste maaironde van half juni tot begin mei. Ook het aantal maaibeurten per jaar nam toe van twee tot drie tot vijf. In het kader van de ruilverkaveling Staphorst-Rouveen werd 20% van de zandwegen verhard en werden veel sloten gedempt. Vanaf ca. 1995 verscheen de Vos en nam de Buizerd sterk toe. Zo vormde zich een file van ontwikkelingen die de voortplantingskansen verkleinden.

Renze Westra

Een te lage kuikenoverleving is de hoofdoorzaak van de achteruitgang van broedende Wulpen in West-Overijssel. Hier jong H47 dat wel uitvloog in het voorjaar van 2020. Low chick survival is the main cause of the decline of breeding Eurasian Curlew in the important breeding areas of West-Overijssel. Here is young H47 that did fledge in the spring of 2020

Rinus Goutbeek

Sinds 2000 worden kuikens geringd met kleurringen, met name om dispersie en overleving te onderzoeken. Since 2000, chicks have been ringed with color rings, mainly to study dispersion and survival.

Nestsucces

In de periode 1994-99 werd in het onderzoeksgebied voor het eerst nestsucces bepaald (deze studie) en deze was toen gemiddeld 36% volgens de Mayfield-methode met een variatie van 19-54% (tabel 1). In 2016 werd dat voor de tweede keer gedaan in opdracht van het collectief Noordwest-Overijssel.

Op basis van 42 nesten en 411 nestdagen was het nestsucces nog maar 18% (Oosterveld et al. 2017). In de negentiger jaren bereikte het nestsucces in slechts twee van de zes jaren de noodzakelijke drempelwaarde van 50-60% die Beintema et al. (1995) en MacDonald & Bolton (2008) voor steltlopers hanteren. In 2016 zat het er met 18% ver onder. De verliesoorzaken van legsels zijn een combinatie van landbouwwerkzaamheden en predatie en die kwantificering vereist enige toelichting. Als in een ongemaaid perceel een nest wordt gepredeerd, dan wordt door bijna alle vrijwilligers predatie als verliesoorzaak genoteerd. Lastiger wordt het als een nest bij het maaien wordt gespaard en alsnog wordt gepredeerd. Boeren en weidevogelvrijwilligers zeggen dan vaak dat predatie de verliesoorzaak is. Als er echter niet gemaaid zou zijn, zou de predatiekans veel kleiner zijn geweest. Predatie hangt veelal samen met de landbouwwerkzaamheden.

Zo vond Kentie (2015) bij Grutto's *Limosa limosa* een uitkomstsucces van 21% bij nesten waar 25 m² gras rond het nest bleef staan en 32% bij 50 m². Nesten in deze zogenaamde "maaielandjes" zijn makkelijker door predatoren te vinden dan in ongemaaide percelen.

Kuikenoverleving

Gezinnen met kuikens werden vooral in hergroeiend grasland gevonden. Met name hergroeipercelen met een graslengte tussen 5 en 10 cm waren populair (tabel 2). Buizerds, Ooievaars *Ciconia ciconia* en Blauwe Reigers *Ardea cinerea* concentreren zich echter ook op deze percelen om er te foerageren. In deze structuur- en kleurarme hergroeipercelen zijn de wulpenkuikens vanaf een grote afstand zichtbaar en dat vergroot de predatiekans. Ook zijn veel sloten gedempt, waarmee slootkanten als verstopplekken voor kuikens verdwenen.

Door de huidige hoge maai-frequentie komen concentraties van predatoren vaker voor en dat betekent meer stressmomenten voor de gezinnen met kuikens. Zolang de oudervogels alarmeren, drukken de jongen zich en gaat er kostbare foerageertijd verloren. Later en minder vaak maaien verkleint niet alleen zowel de kans op maaislachtoffers als de predatiekans onder kuikens, maar ook de door predatoren veroorzaakte stress voor paren met kuikens.

Voor de Grutto wordt een BTS van 60% voldoende beschouwd voor een stabiele populatie. Voor de Wulp is dit onduidelijk. Omdat de gemiddelde leeftijd van Wulpen 12% hoger is dan van Grutto's (www.vogeltrekatlas.nl) wordt in dit artikel uitgegaan van een noodzakelijk BTS van 53% (0.88x60). In het Staphorsterveld werd dit BTS in de periode 2016-19 nooit gehaald, maar in de

Tolhuislanden wel in 2018 en 2019. Met een BTS van 100% (N=13) was 2019 zelfs een uitzonderlijk goed jaar in de Tolhuislanden.

Adultenoverleving en noodzakelijke reproductie

De in deze studie gevonden jaarlijkse adultenoverleving van 0.93 komt goed overeen met die van studies uit Wales (Taylor & Dodd 2013) en uit Zuidwest-Engeland (Robinson et al. 2020) die respectievelijk 0.90 en 0.92 vonden. Met een eenvoudig populatiemodel (Laake & Rexstad 2008) werd berekend dat voor een stabiele populatie in dit onderzoeksgebied ieder paar gemiddeld per jaar 0.39 vliegvlug jong moet produceren.

Op basis van BTS-tellingen in de periode 2016-19 kon worden vastgesteld dat gemiddeld over die vier jaren van maximaal 36% van de paren één of meer jongen vliegvlug werd. Succesvolle paren in deze studie produceerden gemiddeld 1.86 vliegvlug jong. Maar het grote probleem is dus dat te weinig paren in staat zijn vliegvlugge jongen te produceren. Deze studie wordt voortgezet, waardoor de schatting van de overleving per leeftijdsklasse zal verbeteren.

Toekomst van de Wulp

Er is alleen een toekomst voor de Wulp als aan de volgende voorwaarden wordt voldaan: a. Voldoende overleving van volwassen vogels. Deze bleek met 0.93 voldoende. b. Voldoende overleving van onvolwassen vogels. Vooral de overleving van vogels in hun eerste jaar lijkt met 0.60 aan de lage kant. De sinds 2019 gesloten jacht in Frankrijk kan bijdragen aan een betere overleving van onvolwassen Wulpen, wat zal leiden tot de terugkeer van meer rekruten in het studiegebied. Van de in deze studie geringe Wulpen zijn namelijk minimaal negen individuen in Frankrijk geschoten, wat aangeeft dat de Franse jacht impact kan hebben op de lokale populatie.

Wulpenkuiken dat zich verstoppt in een sloot. Door slootdemping en omzetten van bloemrijke graslanden naar raaigrasakkers neemt het aantal verstoppelken af waardoor predatiekans stijgt. Eurasian Curlew chick hiding in a ditch. The damping of ditches and converting flowery fields to monotonous grassland reduces the number of hiding places, which increases the chance of predation.

De oudst bekende Wulp in Europa van 33 jaar. Hij (het mannetje op de voorgrond) werd in 1988 als kuiken in het Staphorsterveld geringd en in 2019 en 2020 teruggevonden als broedvogel in het Dalfserveld, 8 kilometer zuidoostwaarts. The oldest known Eurasian Curlew in Europe at 33 years. It (the male in front) was ringed in 1988 as a chick in the study area Staphorsterveld and seen in 2019 and 2020 as a breeding bird in the Dalfserveld, 8 kilometers south-east.

c. Voldoende overleving van nesten. Al tientallen jaren worden er nesten van Wulpen gezocht en gemarkeerd door vrijwilligers. Door de toenemende nestpredatie zijn in 2013 proeven gedaan om nesten met een elektrisch raster tegen Vossen te beschermen. Dit raster staat tussen vier kunststofpalen in een

ruitvorm van 5x5 meter en heeft draden op 15, 30 en 45 cm hoogte. Stroomvoorziening gaat via een accu of zonnecollector. Om het effect van uitrasteren te bepalen werden 24 nesten gevolgd, waarvan 12 met 12 zonder raster. Van de nesten zonder raster kwamen er drie (25%) uit tegen zes (50%) van de uitgerasterde nesten, een verdubbeling van het nestsucces (van den Brandhof 2013). Gestimuleerd door dit succes wordt deze methode nu jaarlijks toegepast. In 2020 werden 32 nesten uitgerasterd, wat een derde is van het aantal gevonden nesten. In vier gevallen accepteerden de Wulpen het raster niet en het werd daarom snel verwijderd. Van de resterende 28 uitgerasterde nesten kwamen er 21 (75%) uit. Het streven is het aandeel uitgerasterde nesten jaarlijks te vergroten.

d. Betere overleving van kuikens en voldoende terugkeer in studiegebied. Het hoofddoel van de studie was inzicht verkrijgen in de dispersie van de kuikens. Dat inzicht is in belangrijke mate verkregen; 80% van de jongen keert terug naar de geboortegrond, met een gemiddelde dispersieafstand van 3.8 km. Beschermingsmaatregelen voor de Wulp hebben dus een positief lokaal/regionaal effect. Er lijkt in het studiegebied nog steeds een basis voor een duurzame wulpenpopulatie te zijn, omdat de adultenoverleving hoog is, de overleving van met name de onvolwassen vogels kan toenemen door de recent beëindigde jacht

in Frankrijk, het nestsucces verdubbeld is met de inzet van elektrische rasters en 80% van de jongen naar de geboortegrond terugkeert. De grootste uitdaging is het vergroten van aantal kuikens dat vliegvlug wordt. Hiervoor is het belangrijk

dat de predatiedruk door met name Vossen gaat dalen. In het nabijgelegen weidevogelreservaat Giethoorn-Wanneperveen, lukte het de Wulp niet om in de periode 2002-06 ieder jaar de noodzakelijke reproductie te halen door een hoge predatiedruk van met name de Vos, terwijl in dit reservaat sprake is van een hoge grondwaterstand, bloemrijke graslanden en op 85% van de oppervlakte een rustperiode tot minimaal 1 juni (Brandsma 2006). Aan de provincie is gevraagd een planmatige vossenbestrijding te gaan organiseren. Daarnaast wordt in toenemende mate rond uitgerasterde nesten geschikt kuikenland gerealiseerd met uitgestelde maaidatum.

Op de lange(re) termijn blijven we streven naar het noodzakelijke herstel van dit unieke veenweidelandschap (natter, bloemrijker, rustiger) in combinatie met een in alle opzichten duurzame melkveehouderij. Het is daarom positief dat een deel van de boeren in het studiegebied een hogere melkprijs ontvangt voor weidevogelvriendelijke maatregelen.

Dankwoord

Een bijzonder woord van dank aan mijn wulpenmaatje Rinus Goutbeek. Peter van Horssen maakte het populatiemodel en de figuren 2 en 3. Willem van Manen ontwierp figuur 1. Verder dank aan de tientallen weidevogelvrijwilligers, in het bijzonder Frits Bouwkamp, Marinus Krul, Jan Prins en Ynske Ypma, die data leverden voor dit artikel. Jeroen Bredenbeek (SBB) en Joachim van der Valk (Collectief Noordwest-Overijssel) leverden de oppervlakten weidevogelbeheer. En natuurlijk alle boeren bedankt die zich inzetten voor het behoud van de Wulp. Peter van den Brandhof was de initiator van het elektrisch uitrasteren van wulpennesten, waarmee de bescherming een nieuwe impuls kreeg. De Limosa-redacteuren Romke Kleefstra, Eva Kok en Erik Kleyheeg dank ik voor hun commentaar.

Literatuur

- Beintema A.J. 1992. Mayfield moet: oefeningen in het berekenen van uitkomstsucces. Limosa 65: 155-162.*
- Beintema A.J., O. Moedt & D. Ellinger 1995. Ecologische atlas van de Nederlandse weidevogels. Schuyt & Co, Haarlem.*
- van den Brandhof P.M. 2013. Het omrasteren van wulpennesten met stroomdraad. Eigen notitie.*
- Brandsma O. 2006. De Wulp als broedvogel in het reservaatgebied Giethoorn-Wanneperveen. Vogels in Overijssel 5: 2-15.*
- Bunskoek M. 2019. Weidevogelinventarisatie Staphorsterveld 2019 - Inzicht in de effecten van de subsidieregeling agrarisch natuurbeheer op de weidevogelstand. Rapport 2019-02. Bunskoek Natuurlijk, Punthorst.*
- Duiven A.G. & A.G. van Paassen 1999. Weidevogels en predatie. Landschapsbeheer Nederland, Utrecht.*

- Gerritsen G.J. 1985. *Broedbiologie van de Wulp*. In: P. Bremer, B. Dijkstra, G.J. Gerritsen & T.J. de Kogel 1985. *Milieu-inventarisatie. Flora en fauna van het Staphorsterveld en Zwarte Water*. Rapport Provinciale Planologische Dienst van Overijssel, Zwolle.
- Grant M.C., C. Orsman, J. Easton, C. Lodge, M. Smith, G. Thompson, S. Rodwell & N. Moore 1999. *Breeding success and causes of breeding failure of curlew Numenius arquata in Northern Ireland*. *Journal of Applied Ecology* 36: 59-74.
- Heinen M.A. 2010. *Weidevogels in een aantal gebieden in Overijssel in 2010. Inventarisatie van weidevogels in negen kerngebieden*. Rapport 10-127. Ecogroen Advies, Zwolle.
- Heinen M.A. & E.G.W. Mensink 2005. *Weidevogels in het Staphorsterveld en omgeving in 2004*. Rapport Ecologisch kenniscentrum 2005.03. Provincie Overijssel, Zwolle.
- Kentie R. 2015. *Spatial demography of black-tailed godwits*. Proefschrift Rijksuniversiteit Groningen, Groningen.
- Laake J.L. & E. Rexstad 2008. *RMark: R code for MARK analysis*. R Package version 1.
- Macdonald M.A. & M. Bolton 2008. *Predation on wader nests in Europe. Nesting success of birds breeding in Dutch agricultural grasslands*. *Journal Applied Ecology* 24: 743-758.
- Oosterveld E.B., J. Mulder, P. de Hoop & L. Davids 2017. *Predatie en predatoren bij weidevogels in Noordwest-Overijssel*. A&W-rapport 2236. Altenburg & Wymenga, Veenwouden.
- Robinson R.A., J.D. Sanders & E.C. Rees. 2020. *Survival of Eurasian Curlew Numenius arquata differs by season but not breeding origin*. *Wader Study* 127: 25-30.
- Sligman J. 1960. *Broedvogels van de gemeente Staphorst*. Eigen uitgave.
- Taylor R.C. & S.G. Dodd 2013. *Negative impacts of hunting and suction-dredging on otherwise high and stable survival rates in Curlew Numenius arquata*. *Bird Study* 60: 221-228.
- Vergeer J.W., A.J. van Dijk, A. Boele, J. van Bruggen & F. Hustings 2016. *Handleiding Sovon broedvogelonderzoek: Broedvogel Monitoring Project en Kolonievogels*. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.

Gerrit J. Gerritsen, Veerallee 33, 8019 AD Zwolle; gerritjgerritsen@gmail.com

The breeding biology of the Eurasian Curlew *Numenius arquata* in West-Overijssel

With about 5000 breeding pairs, the European significance of the Netherlands for breeding Eurasian Curlews is modest, but regional densities are of European significance. This ongoing study started in 1982 in the western part of the province of Overijssel, one of the Dutch core areas for breeding Eurasian Curlew. During the first survey in 1982-83 439 pairs were found on 90 km², an average density of 5 pairs/km². In the 10 km² core area the density was even 10 pairs/km². The majority of breeding pairs bred on grasslands of dairy farms. The average start of egg laying was April 10 and the average hatching date was May 13. In 1983-2020 the population decreased with 65%. Until 2010 the average yearly decline was 2.8% but this increased to a yearly decline of 10.1 % in 2010-20. 459 chicks were ringed of which (since 2000) 99 were colour ringed. The adult apparent survival of 0.93 was comparable to recent studies from abroad. In most years the population fails to achieve the required minimal reproduction of 0.39 fledglings, mainly as too many pairs fail to reproduce. Insufficient reproduction is the key factor for the decline of the Eurasian Curlew in the study area, with an average nest success of only 37% (Mayfield). In the 1990s agricultural practices were the main cause of nest failures, but nowadays most nests are lost to predation. Camera observations proved that Red Fox *Vulpes vulpes* and Carrion Crow *Corvus corone* are the main egg predators. Most chicks grow up in regrowing grasslands after mowing. In this monotonous habitat chicks are easy to find for predators such as Common Buzzard *Buteo buteo*. They seem the main predators of chicks during daytime based on observations of adult Eurasian Curlews mobbing predators. Parental care was provided by both parents in 88% of the families. In the remaining 12% only the male guarded the chicks (which were, on average 2.5 weeks old at that time). Other problems for Eurasian Curlews in the study area are grassland deterioration, low water tables, too early, too fast and too frequent mowing of grassland and intensified traffic on former dirt roads. Eighty percent of the resighted chicks returned to the study area to breed, with an average dispersal distance of 3.8 km. Two chicks dispersed abroad, 120 km northeast to Germany and 600 km to Denmark. There is still a future for a viable Eurasian Curlew population in the study area because of (1) a high adult survival rate of 0.93, (2) 80% of chicks returning to their place of birth, and (3) nesting success can be doubled by electric fencing. Chick survival might be the remaining factor limiting population recovery.

RECEPT UIT DE NATUUR: KASTANJE-PADDENSTOELEN-SOEP.

Eten uit de wilde natuur het is anno 2021 een echte trend geworden. In elk seizoen schotelt moeder natuur ons allerlei voedsel *kant en klaar* voor. In het vroege voorjaar zijn er de verse jonge kruiden, en later in de zomer zijn er weer andere kruiden, eetbare bloemen en wortels, bessen en meer vruchten. En in het najaar ligt het bos vol met noten en zaden. En ook veel van de prachtige paddenstoelen zijn eetbaar.

Hét moment dus voor een hartige en voedzame *kastanje-paddenstoelen-soep*

Ingrediënten:

200 gram gepofte gepelde kastanjes, 100 gram paddenstoelen, 1 teen knoflook, 1 ui, 1 liter (groente)bouillon, 1 el olijfolie, 2 laurierblaadjes, 1 tl gedroogde tijm, 1 tl versgemalen peper

Werkwijze:

Fruit ui en knoflook 2 minuten in de olijfolie, tot glazig, voeg dan paddenstoelen en kastanjes toe, even laten bakken, voeg bouillon, laurier, en tijm toe, en laat 20 minuten sudderen. Haal laurier eruit, pureer de soep, en voeg de peper toe, en naar smaak nog zout.

Als garnering, wat in boter gebakken schijfjes paddenstoelen erover, vlak voor het opdienen.

Eet smakelijk!

Redactie en bestuur
wensen u
een gezond en natuurrijk 2022

Zelf wandelen en fietsen *Gratis*

Voor nog meer wandel- en fietsplezier zijn de volgende zaken gratis af te halen bij de penningmeester:

- de Natuurbeleefkaart met 4 verschillende afstanden fietsroutes in de gemeente Staphorst
- de Zwarte Mezen Route, een korte wandelroute in de Zwarte Dennen
- Leesvoer, diverse periodieken van andere natuurorganisaties en zusterverenigingen

Afhalen kan op donderdag (10.00-18.00), zaterdag (10.00-15.00) of op afspraak bij KroKo MultiPunt, Heerenweg 42, IJhorst (penningmeester@nbvijs.nl of tel. 0522-443376).

VREEMDE VOGELNAMEN

Alle vogels in Nederland hebben hun officiële Nederlandse en wetenschappelijke naam. Veel leuker is het te weten hoe vogels door het hele land genoemd worden.

Deze lijst van vogelnamen komt uit de verzameling van ons lid wijlen Freek Bult. Met toestemming van zijn vrouw Henny wordt deze nu in verschillende afleveringen in de Scharrelaar afgedrukt, waarvoor onze hartelijke dank.

De redactie
Graspieper

akkerleeuwerik
damleeuwerik
greide piper
kantleeuwerik
pieper
piepleeuwerik
rietfinkje

Witte kwikstaart

akkermannetje
bouwmannetje
bouwmeestertje
landmetertje
meivogeltje
paardenwachter
ploegdrijverke
smeltsje foarbode (voorbode
van de zwaluw)
swealtsje

Spreeuw

kale kadotter (jong)
kollekerdotter (Texel)
oebele spuitkont
panlijster
protsek(jong)
protter
spra
spraan
sproa
spron
sprotter
spru
staer
staring
stark

Appelvink

appelfretter
dikbek
kernbijter
kerse vink
kierse knieper
koningsvink
knoppenvreter

Goudvink

bloedvink
botvink

VACATURE BESTUUR NBVIJS

Het bestuur van de Natuurbeschermingsvereniging IJhorst-Staphorst e.o. houdt zich bezig met de bestuurlijke zaken die geregeld moeten worden voor onze vereniging. Wij vergaderen ongeveer 8x per jaar en bespreken dan begroting, lezing-onderwerpen, extra activiteiten, samenhang binnen de vereniging, enz. We werken ook aan een plan om onze mooie vereniging toekomstbestendig te houden met activiteiten voor en in de natuur, waar ook de toekomstige leden aan verbonden willen zijn. Vanwege het vertrek van één van de huidige bestuursleden zijn wij op zoek naar een nieuw bestuurslid per maart 2022. Om meer balans in de samenstelling van het bestuur te verkrijgen hebben wij een profiel opgesteld voor het bestuurslid dat wij zoeken.

Wij zoeken:

Ben jij een man, bij voorkeur jonger dan 50, die geboren en getogen is in de omgeving van IJhorst-Staphorst? Die een binding heeft met (leden van) de vereniging en de natuur in deze omgeving? Je wordt niet overladen met lastige of tijdrovende bestuurstaken, we zijn vooral op zoek naar iemand die de wat jongere generatie van hier al langer wonende leden kan vertegenwoordigen. Wil je een aantal avonden per jaar meepraten over hoe onze vereniging bij kan dragen aan natuurbehoud en beleving? Neem dan contact op met Mirjam of Clarien (voorzitter en vice-voorzitter) voor een informeel gesprek.

Wij bieden:

Een fijn team bestuursleden die zich met enthousiasme inzetten om doormiddel van een bloeiende natuurbeschermingsvereniging bij te dragen aan de mooie natuur, het landschap en biodiversiteit in onze omgeving.

Het verbreden van je netwerk en het opdoen van bestuurlijke ervaring.

De mogelijkheid om je op een aantal vrije avonden betekenisvol in te zetten waarmee je bijdraagt aan het behouden van ons landschap, de natuur en biodiversiteit.

Contact:

Je kunt contact opnemen met Mirjam of Clarien voor een vrijblijvend oriënterend gesprek of om eens een keer mee te overleggen.

Namens het bestuur:

Clarien Cornelissen (vice-voorzitter)

Mirjam Fagel (voorzitter)

JUBILEUMJAAR 2022 – 65 JAAR NBVIJS

Volgend jaar bestaat de vereniging 65 jaar. Een moment bij stil te staan. Daarom zoeken we een aantal mensen die ons willen helpen bij het ontwikkelen en uitvoeren van de activiteiten. Er is al een aantal mooie ideeën die we corona-proof kunnen uitvoeren, maar we zoeken nog naar meer. Tegelijk kunnen we altijd hulp gebruiken bij het uitvoeren van de activiteiten.

Daarom.... heb je een idee voor het jubileumjaar of wil je graag helpen in de uitvoering, meld je dan aan. Iedere hulp is heel welkom!

Geef je dan op bij Mirjam Fagel. (voorzitter1@nbvijs.nl)

Bestuur.

Lid worden van onze vereniging ?

Door het invullen van dit formulier en het aanmelden als lid van onze vereniging helpt u onze vereniging om de natuur in IJhorst-Staphorst en omstreken te beschermen. Werkgroepen.

Wilt u zich opgeven als lid van één van de werkgroepen dan kunt u contact opnemen met de coördinator van de betreffende werkgroep. De gegevens vindt u in "De Scharrelaar" of op de website www.natuurbeschermingsvereniging.nl Op dit moment zijn de volgende werkgroepen actief:

- Jeugdwerkgroep "Weer of geen weer"
- Werkgroep Nestkastonderzoek
- Werkgroep Ringonderzoek
- Plantenwerkgroep
- Werkgroep Roofvogels en Uilen
- Werkgroep Insecten
- Werkgroep Zoogdieren
- Werkgroep Natuurreizen
- Werkgroep Ruimtelijke Ordening
- Werkgroep Projecten
- Redactie "De Scharrelaar"

Doe mee en kom ons helpen in de werkgroepen.

Er zijn 4 categorieën:

lid (€ 14,-/jr *)	iedereen van 18 jaar en ouder ontvangt 4x per jaar ons verenigingsblad "De Scharrelaar"
partners (€ 22,-/jr *)	partners die allebei 18 jaar of ouder zijn en allebei lid worden, ontvangen voor 1 persoon 4x per jaar ons verenigingsblad "De Scharrelaar"
jeugdplus (€ 12,-/jr *)	jeugdlid t/m 17 jaar waarvan NIET meer personen uit het gezin lid zijn ontvangt 4x per jaar ons verenigingsblad "De Scharrelaar"; in het jaar dat hij/zij 18 wordt, gaat het lidmaatschap automatisch over op lid (volwassen)
jeugd (€ 5,-/jr *)	8 t/m 17 jaar, waarbij ook al iemand anders uit het gezin lid is ontvangt GEEN verenigingsblad "De Scharrelaar"; in het jaar dat hij/zij 18 wordt, gaat het lidmaatschap automatisch over op lid (volwassen);

Ieder jeugdlid ontvangt 1 of 2 maal per jaar de Nieuwsbrief van de jeugdwerkgroep en mag deelnemen aan alle jeugdactiviteiten en de jaarlijkse nestkastcontrole. Een jeugdlid van 15 t/m 17 jaar mag tevens, naar keuze, meedoen met de activiteiten van de overige werkgroepen.

Door ondertekening van dit formulier geeft u toestemming aan Natuurbeschermingsvereniging "IJhorst-Staphorst e.o." om doorlopende incasso opdrachten te sturen naar uw bank om een bedrag van uw rekening af te schrijven wegens de inning van de contributie per jaar en uw bank om doorlopend een bedrag van uw rekening af te schrijven overeenkomstig de opdracht van Natuurbeschermingsvereniging "IJhorst-Staphorst e.o."

Als u het niet eens bent met deze afschrijving kunt u deze laten terugboeken. Neem hiervoor binnen acht weken na afschrijving contact op met uw bank. Vraag uw bank naar de voorwaarden.

De onderstaande ingevulde machtigingskaart blijft doorlopend geldig en eindigt alleen;

- ten tijde van overlijden van de "betaler"
- ten tijde van het opheffen van de "ontvanger" (Natuurbeschermingsvereniging "IJhorst-Staphorst e.o.")
- na schriftelijke opzegging van de "betaler" bij de "ontvanger"
- na uitschrijving van de "betaler" uit het ledenbestand van de "ontvanger"

De "ontvanger" behoudt zich het recht voor om het bedrag aan te passen aan het jaarlijks door de Algemene Leden Vergadering vast te stellen contributie. Deze kaart is alleen geldig mits het onderstaande formulier volledig is ingevuld.

Door ondertekening van het aanmeldingsformulier gaat u akkoord met de voorwaarden van onze vereniging zoals vermeld in de statuten, huishoudelijk reglement en privacy reglement (zie onze website).

Aanmelding/Incassomachtiging Natuurbeschermingsvereniging "IJhorst-Staphorst e.o."

Onderstaand formulier zo volledig mogelijk invullen en inleveren bij / of opsturen naar de ledenadministratie, Heerenweg 42, 7955 PE IJhorst

Gegevens rekeninghouder t.b.v. aanmelding/incasso: LIDNUMMER: _____
(niet invullen !!)

NAAM: _____

ADRES: _____

PCWP: _____

GEB.DATUM: _____ **GESLACHT:** M / V

TEL.NR: _____ **MOBIEL:** _____

EMAIL: _____

Incassomachtiging **BEDRAG:** € _____
alleen invullen indien hoger dan minimale bijdrage

IBAN REK.NR: _____

HANDTEKENING: _____ (van ouder bij minderjarige)

PLAATS EN DATUM: _____

Incassant ID: NL55ZZZ400590910000 **Kenmerk machtiging: Contributie per jaar**

) Ik geef hierbij toestemming tot publicatie in de media van foto's gemaakt bij activiteiten.)
Doorhalen indien NIET van toepassing.

Inleverdata kopij:

10 januari 2022

5 mei 2022

8 september 2022

10 november 2022